

SORUMLULUK

Ay boyunca işlenecek değerle ilgili, öğrencilerin bireysel veya grup oluşturarak sınıf öğretmenlerinin rehberliğinde çalışmalar yapmaları, okul ve sınıf panolarını ayın değeriyle ilgili resim, şiir, karikatür vb. yazı ve görsellerle doldurmaları sağlanır.

A. PANOLARA ASILACAK DÖKÜMANLAR

Sorumluluk: Kişinin kendine ve başkalarına karşı yerine getirilmesi gereken yükümlülüklerini zamanında yerine getirme zorunluluğu. Başkalarının haklarına saygılı olmak ve kendi davranışlarının sonuçlarını yüklenmek. [1]

Örneğin, Vatandaş Olma Bilinci, bir vatandaşın haklarının ve sorumluluklarının farkında olmasıdır.

Vatandaş Olma Bilincinin Gerektirdikleri

- Demokrasi, eşitlik ve özgürlük gibi değerleri benimsemek ve demokrasinin gereğine inanmış olmak.
- Vatandaş olarak haklarının ve sorumluluklarının bilincinde olmak.
- Yasalara titizlikle uymak.
- Diğer insanlara karşı saygılı ve hoşgörülü davranmak, şiddetten yana değil, barıştan yana olmak.
- Her türlü ayrımcılığa karşı olmak.

Vatandaş Olma Sorumluluğunu Taşıma Yolları:

- Seçme ve seçilme hakkı.
- Vergi vermek.
- Askerlik yapmak.
- Kanun ve kurallara saygılı olmak.

A.1. Ayın Sorusu

Arkadaşlarımıza karşı sorumluluklarımız nelerdir?

A.2. Özlü Sözler

"Herkes kendi kapısının önünü temizlerse, her yer tertemiz olur." (Anonim)

"Halkalardan biri gevşerse, zincirin tümü kopar." (Anonim)

"Sorumluluk, insanı eğitir." (Wendell Phillips)

"Sorumluluk büyük olmanın bedelidir." (Winston Churchill)

"Bilmediğin şeyin ardına düşme. Çünkü kulak, göz ve kalp yaptıklarından sorumludur." (İsra Suresi/36)

"Sorumluluğu kabul edebilmek, insanın değerinin ölçütüdür." (Roy L Smith)

“Herkesin işi haline gelmiş bir iş, aslında hiç kimsenin işi değildir.” (İngiliz Atasözü)

“İstedğin her şeyi yapmakta özgürsün. Katlanacağın şey, sadece sonuçlarıdır.” (Sheoldon Kopp) [3]

B. SINIF İÇİ ETKİNLİKLER

B.1. DERSTE İŞLENEBİLECEK ÖRNEKLER

Okuma Metni (Benim İşim Değil Ki...)

Bu hikâye dört kişi hakkındadır. Bunların isimleri *Herkes*, *Herhangi Biri*, *Birisi* ve *Hiç Kimse* idi. Yapılması gereken önemli bir iş vardı. *Herkes*'in yapması istenmişti. *Herkes*, *Birisi*'nin bu işi yapacağından emindi.

Gerçi *Herhangi Biri* yapabilirdi ama *Hiç Kimse* yapmadı. *Birisi* buna çok kızdı, çünkü bu iş *Herkes*'in işiydi. *Herkes*, *Herhangi Biri*'nin bu işi yapabileceğini düşünmüyordu ama *Hiç Kimse*, *Herkesin* yapamayacağını farkında değildi. Sonunda *Herhangi Biri*'nin yapabileceği bir işi, *Hiç Kimse* yapamadığı için, *Herkes* bir birini suçladı. [4]

Okuma Metni (Mimar Sinan'ın Sorumluluğu)

Bir Mimar Sinan eseri olan Şehzade Başı Camii'nin 1990'lı yıllarda devam eden yenilemesini (restorasyonunu) yapan firma yetkililerinden bir inşaat mühendisi, caminin yenilenmesi sırasında yaşadıkları bir olayı TV'de şöyle anlatmıştı:

Camii bahçesini çevreleyen havale duvarında bulunan kapıların üzerindeki kemerleri oluşturan taslarda yer yer çürümeler vardı. Yenileme programında bu kemerlerin yenilenmesi de yer alıyordu. Biz inşaat fakültesinde teorik olarak kemerlerin nasıl inşa edildiğini öğrenmiştik, fakat taş kemer inşası ile ilgili pratiğimiz yoktu. Kemerleri nasıl yenileyeceğimiz konusunda ustalarla toplantı yaptık.

Sonuç olarak kemeri alttan yalayan bir tahta kalıp çakacaktık. Daha sonra kemeri yavaş yavaş söküp yapım teknikleri ile ilgili notlar alacaktık ve yeniden yaparken bu notlardan faydalanacaktık. Kalıbı söktük. Sökmeye kemerin kilit taşından başladık.

Taşı yerinden çıkardığımızda hayretle iki taşın birleşme noktasında olan silindirik bir boşluğa yerleştirilmiş bir cam şişeye rastladık. Şişenin içinde dürülmüş beyaz bir kâğıt vardı. Şişeyi açıp kâğıda baktık. Osmanlıca bir şeyler yazıyordu. Hemen bir uzman bulup okuttuk. Bu bir mektup idi ve Mimar Sinan tarafından yazılmıştı. Şunları söylüyordu: "Bu

kemeri oluşturan taşların ömrü yaklaşık 400 senedir. Bu müddet zarfında bu taşlar çürümüş olacağından siz bu kemeri yenilemek isteyeceksiniz. Büyük bir ihtimalle yapı teknikleri de değişeceğinden bu kemeri nasıl yeniden inşa edeceğinizi bilemeyeceksiniz. İşte bu mektubu ben size, bu kemeri nasıl inşa edeceğinizi anlatmak için yazıyorum. *"Koca Sinan mektubunda böyle başladıktan sonra o kemeri inşa ettikleri taşları Anadolu'nun neresinden getirttiklerini söyleyerek izahlarına devam ediyor ve ayrıntılı bir biçimde kemerin inşasını anlatıyordu."* Bu mektup bir insanın, yaptığı işin kalıcı olması için gösterebileceği çabanın insanüstü bir örneğidir. Bu mektubun ihtişamı, modern çağın insanların bile zorlanacağı taşın ömrünü bilmesi, yapı tekniğinin değişeceğini bilmesi, 400 sene dayanacak kağıt ve mürekkep kullanması gibi yüksek bilgi seviyesinden gelmektedir. Şüphesiz bu yüksek bilgiler de o koca mimarın erişilmez özelliklerindedir. Ancak erişilmesi gerçekten zor olan bu bilgilerden çok daha muhteşem olan, *400 sene sonraya çözüm üreten* sorumluluk duygusudur. [5]

B.2. SORUMLULUK DAVRANIŞLARININ KAZANDIRILMASI

- Çocuklar "yaşayarak- yaparak" öğrenirler. Bu nedenle sorumluluk duygusunun gelişmesinde en etkili yöntemlerden biri çocuğun davranışının sonucunu yaşamasına fırsat vermektir.
- "Bırak dökeceksin, sen yapamazsın, daha küçüksün" gibi sözler yerine destekleyici ifadelerle sorumluluk almaları sağlanmalıdır.
- Aşağıda örnekleri verilen "*Sorumluluk Listem*" ve "*Sorumluluk Bildirgem*"i, her bir öğrenin doldurması sağlanarak kendi sorumlulukları üzerinde düşünmesi ve sorumluluklarını içselleştirmesi sağlanabilir.

SORUMLULUK BİLDİRGE

ADI- SOYADI:

TARİH:

SINIFI:

Sınıfta daha sorumlu bir insan olmak ve sorumluluk sahibi olduğumu göstermek için neler yapabilirim?

Okulda daha sorumlu bir insan olmak için neler yapabilirim?

Sorumluluk sahibi olduğumu göstermek için neler yapmaya ihtiyacım var?

Ailem sorumluluk hakkında ne düşünüyor? Bir insan hakkında "sorumlu bir insan" dediklerinde o insanın hangi özelliklerini kastediyorlar?

Eğer sorumluluklarımı yerine getirmezsem ne olur?

Başkalarına sorumluluk bilinci kazandırmak için neler yapabilirim?

B.3. YARIŞMA

- Sorumluluk konulu öykü yarışması düzenlenebilir.
- Sorumluluk kupası adını verdiğimiz futbol, basketbol, satranç, voleybol vb. spor dallarında yarışmalar düzenlenebilir.

B.4. BEYİN FIRTINASI

- Sorumluluk duygusunun kazandırılmasında okulun ve ailenin rolü ve önemi nedir?
- Okul öğrenci kulüpleri vasıtasıyla hangi sosyal etkinlikleri yaparak sorumluluk bilincimizi geliştirebiliriz?

B.5. MÜNAZARA

- Öğretmenlerimize karşı sorumluluklarımızı yerine getiriyoruz.
- Öğretmenlerimize karşı sorumluluklarımızı yerine getiremiyoruz.

C. VELİLERLE PAYLAŞILABİLECEK BİLGİLER

Çocukta Sorumluluk Duygusunu Geliştirmek

Sorumluluk, başkalarının haklarına saygı göstermek ve kendi davranışlarının sonuçlarını kabul etmektir. Çocuğa sorumluluk vermek, kişilik gelişimine pozitif yönde etkileyen ve hızlandıran bir unsurdur.

Uygun dozda (yaşına, cinsiyetine, fizik gücüne uygun) yüklenen sorumluluk;

- Çocuğun kendine güvenini artırır,
- Paylaşma ve başarıma duygularını geliştirir,
- İnisiyatif kullanma, çevresini ve kendini organize ve kontrol etme becerilerini geliştirir.

ÖNERİLER:

- Çocuğa kendine yetmeyi ve kendi kendini yönetmeyi öğretin. Öyle bir özgür ortam hazırlayın ki, ayakları üzerinde durmayı, kendi kanatlarıyla uçmayı öğrenebilsin.
- Çocuğa yaşına ve gelişim düzeyine uygun görev ve sorumluluklar verin.
- Çocuğun seçim yapmasına izin verin.
- Sorumluluk alma konusunda çocuğun gösterdiği çabalara saygı duyun.
- Onu görev ve sorumluluklarıyla baş başa bırakın.
- Onun adına düşünmek yerine, kendi başına düşünmesini sağlayın. Sorununu çöz- mek yerine, kendi sorununu çözmesine fırsat vermeniz, çocuğunuzun sorumluluk duygusunu geliştirecektir.
- Çocuğunuza sevildiğini, istendiğini ve sizin için önemli olduğunu hissettirin.
- Çocuğunuza iyi davranın ve yumuşak bir sesle konuşun.
- Çocuğunuzun deneyim ve girişimlerdeki yanlış sorunları kırıncı biçimde eleştir- meyin.
- Evde net kurallarınız olsun ve bunlar duruma, olaylara ve sizin içinde bulunduğu- nuz psikolojik hale göre değişsin.

Sorumluluk sahibi bir nesil yetiştirirken çocukların nasihat dinlemekten ziyade model görmeye ihtiyaçları vardır. Çocuğunuzun kazanmasını hedeflediğiniz davranışları yaşamı- nızda sergilemedeki kararlılığınız hem çocuklarınızın gözünde sizin saygınlığınızı koruya- caktır hem de onların geleceklerini ışıklandıracaktır. [7]

D. KAZANIMLAR

1. Yaptığı davranışın sorumluluğunu taşır.
2. Sorumluluk alma konusunda özgüveni gelişir.
3. Sorumluluklarını bilir ve yerine getirir.
4. Kendine yetme kabiliyeti gelişir.

E. KAYNAKÇA

[1] Türk Dil Kurumu Sözlüğü, <http://tdkterim.gov.tr/bts/>,

[2] <http://www.sosyalnet.com/vatandaslik-bilgisi-ders-notlari/vatandas-olma-sorumluluklari>,

[3] *Ailede Sorumluluk Eğitimi - Rukiye Karaköse– Timaş Yayınları-İstanbul Nisan 2010- Kitabın- dan Derleme,*

[4] *Ailede Sorumluluk Eğitimi - Rukiye Karaköse– Timaş Yayınları-İstanbul Nisan 2010 sayfa 24,*

- [5] <http://www.mumsema.org/yasanmis-oykuler/52928-mimar-sinan-sorumluluk-bilinci.html>,
[6] *Perese Karakter Okulu Öğretmen Kitabı Sorumluluk – Nobel Yayın Dağıtım –İstanbul*
- Aralık 2003 sayfa 9,
[7] <http://www.saniyebirer.net/modules/rehberlik/index.htm> (sadeleştirilmiştir).

Alıntı: Mersin İl Milli Eğitim Müdürlüğü (Değerlerimi Öğreniyorum Rehber Kitap 2012)